

آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی در برنامه پیشرفت هفتم

احمد رضا دوراندیش

نیروی کار ماهر و متخصص، از طریق مشارکت در زمینه‌های گوناگون، می‌تواند نقشی کلیدی در پیشرفت توسعه کشور ایفا کند. نکته حائز اهمیت این است که با توجه به تجربیات قبلی، از جمله توفیق نیافتن در اجرای آیین‌نامه‌های مشابه، مانند «آیین‌نامه همکاری وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مراکز تولیدی و آموزشی در اجرای نظام جدید آموزش متوسطه، مصوبه هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۱/۸/۶»، ارائه‌دهندگان آموزش فنی و حرفه‌ای با چالش‌هایی در اجرای این بند از ماده قانون مواجه هستند. سؤال این است که: ایشان چه راهکارهایی را باید در نظر بگیرند تا بتوانند به طور مطلوب به اهداف آن دست یابند؟ تعدادی از این چالش‌ها عبارت‌اند از:

- تغییر ساختار آموزشی و فرایندهای مهارت‌آموزی در مراکز فنی، حرفه‌ای و مهارتی و هنرستان‌ها، مطابق با استانداردهای بین‌المللی و تأمین نیروی انسانی متخصص، فضا و تجهیزات؛
- رعایت تناسب میان آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی و نیازهای بازار کار، با توجه به وضعیت تغییرات حرفه‌ها بر اساس ورود فناوری‌های جدید و مهارتی نو؛
- تنظیم برنامه آموزشی با نیازهای واقعی بازار کار و تحولات سریع اقتصادی و اجتماعی؛
- افزایش همکاری میان نظام آموزشی و بخش‌های گوناگون اقتصادی کشور؛
- نیازسنجی به‌صورت مداوم از مسئولان ذی‌ربط منطقه‌ای به‌منظور به‌روزرسانی؛
- بازبینی مداوم آیین‌نامه‌ها برای ایجاد انعطاف‌پذیری لازم در برابر تحولات و تغییرات سریع بازار کار؛
- نظارت و ارزیابی مستمر بر فرایندهای آموزشی و مهارت‌آموزی به‌منظور جلوگیری از انحرافات احتمالی و افزایش کیفیت آموزش به‌صورت مستمر توسط نظام نظارتی کارآمد، برای تعیین نقاط ضعف و قوت فرایندها.

به نظر شما چه راهکارهایی را می‌توان پیشنهاد داد تا چالش‌های فوق و سایر چالش‌هایی را که در این خصوص وجود دارند، به فرصت تبدیل کرد. لطفاً نظرات و پیشنهادهای خود را با ما در میان بگذارید.

آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی، با توجه به ماهیتی که دارند، نیازمند مشارکت جدی و مؤثر ذی‌نفعان و ذی‌ربطان هستند. حمایت و مشارکت دستگاه‌ها، اصناف، اتحادیه‌ها و... در اجرای سطوح متفاوت این نوع از آموزش‌ها، بسیار اهمیت دارد؛ به‌طوری‌که در اولین مرحله طراحی رشته‌ها که مرحله نیازسنجی محسوب می‌شود، تبادل اطلاعات مورد نیاز برای دریافت درک درستی از وضعیت نیاز بازار کار با توجه به مشاغل مورد نیاز حال و آینده کشور (آینده‌پژوهی) و نیاز منطقه‌ای (آمایش سرزمین)، وضعیت تغییرات حرفه‌ها بر اساس ورود فناوری‌های نو و وضعیت اشتغال در حرفه‌ها و رشته‌های گوناگون، بدون مشارکت امکان‌پذیر نیست.

در مرحله طراحی و اجرا نیز، اهمیت مشارکت در آموزش فنی، حرفه‌ای و مهارتی به‌عنوان یک اصل مهم در ارائه این آموزش‌ها پذیرفته شده است. از دلایل موفقیت برخی از کشورهایی که در آموزش فنی، حرفه‌ای و مهارتی صاحب سبک و پیشرو هستند، مشارکت جدی دولت و بخش خصوصی در اجرای مناسب این آموزش‌هاست. آموزش و پرورش به‌تنهایی قادر به تأمین نیروی انسانی متخصص، فضا و تجهیزات و مواد مصرفی این آموزش‌ها نیست و با توجه به ویژگی‌هایی که مرزها و رشته‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی دارند، استفاده از ظرفیت‌های سایر دستگاه‌ها و بخش غیردولتی ضروری است.

در بند ۸ ماده ۸۹، در قانون برنامه هفتم پیشرفت، به موضوع مشارکت در ارائه آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی توجه شده است. در این ماده قانون، وزارت آموزش و پرورش موظف است آیین‌نامه اجرایی موضوع «بازطراحی و توسعه رشته‌های آموزش فنی، حرفه‌ای و مهارتی در دوره دوم متوسطه» را مبتنی بر آمایش و آینده‌پژوهی و توسعه زیرساخت‌های کمی و کیفی هنرستان، بر اساس بسته‌های حمایتی مصوب دولت، با مشارکت سازمان، مؤسسه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی، شهرک‌های صنعتی، صاحبان صنایع و مشاغل، اتحادیه‌های حرفه‌ای اصناف و بنگاه‌های اختصاصی، برای راه‌اندازی هنرستان‌های جوار کارخانه و شهرک‌های صنعتی، در بوستان‌های علم و فناوری و هنرستان‌های وابسته به دستگاه‌ها، تهیه کند و به تصویب هیئت وزیران برساند. این ماده قانون با هدف تسهیل فرایند مهارت‌آموزی و تربیت